

**VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO
KONTROLĖS SKYRIUS**

**PAŽYMA APIE 2015 METŲ POLITINIŲ PARTIJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ
RINKINIŲ PATEIKIMĄ**

2016 m. balandžio 6 d. Nr.
Vilnius

Politinių partijų įstatymo (toliau – PPI) 23 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad politinės partijos kiekvienais metais, ne vėliau kaip iki kovo 15 dienos, pateikia Vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – VRK) patvirtintą praėjusių kalendorinių metų politinės partijos finansinių ataskaitų rinkinį (balansą, veiklos rezultatų ataskaitą, finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą) ir valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitą, auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, jeigu ji privaloma, bei politinės partijos narių mokesčių registracijos žurnalą.

Politinių partijų finansinės ataskaitos sudaromos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-372 patvirtintų Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo ir politinių kampanijų dalyvių neatlygintinai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklėse nustatyta tvarka.

Iki paskutinės finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo dienos, tai yra iki 2016 m. kovo 15 d., gauta 20 finansinių ataskaitų rinkinių (2 iš jų – Kovotojų už Lietuvą sąjunga ir Partija „Jaunoji Lietuva“ – pateikė dalį rinkinio dokumentų). Pavėluotai finansinių ataskaitų rinkinius pateikė 3 partijos: Emigrantų partija, Tautininkų sąjunga (2016-03-21) ir Žemaičių partija (2016-03-31).

Narių mokesčių registracijos žurnalus pateikė 15 partijų (Tautininkų sąjunga pateikė pavėluotai (2016-03-21) ir nenustatytos formos).

Politinė partija, per kalendorinius metus gavusi didesnę kaip 200 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra 143 000 Eur, privalo su audito įmone sudaryti politinės partijos patikrinimo sutartį. Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų pateikiama VRK kartu su politinės partijos finansinių ataskaitų rinkiniu (PPI 25 straipsnio 1 dalis). Auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų turėjo pateikti ir pateikė 9 politinės partijos.

**Finansinių ataskaitų rinkinius ir auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų pateikusios
politinės partijos**

Eil. Nr.	Politinė partija	Finansinių ataskaitų rinkinys	Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų
1.	Darbo partija	2016-03-15	2016-03-15
2.	„Drąsos kelias“ politinė partija	2016-03-15	2016-03-15

Eil. Nr.	Politinė partija	Finansinių ataskaitų rinkinys	Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų
3.	Emigrantų partija	2016-03-21	Neprivaloma pateikti
4.	Kovotojų už Lietuvą sąjunga	2016-03-14*	Neprivaloma pateikti
5.	Lietuvos centro partija	2016-03-15	Neprivaloma pateikti
6.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	2016-03-15	2016-03-15
7.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija	2016-03-14	2016-03-14
8.	Lietuvos liaudies partija	2016-03-15	Neprivaloma pateikti
9.	Lietuvos pensininkų partija	2016-03-10	Neprivaloma pateikti
10.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2016-03-15	2016-03-15
11.	Lietuvos rusų sąjunga	2016-03-10	Neprivaloma pateikti
12.	Lietuvos socialdemokratų partija	2016-03-14	2016-03-14
13.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	2016-03-14	2016-03-14
14.	Lietuvos žaliųjų partija	2016-03-10	Neprivaloma pateikti
15.	Partija „Jaunoji Lietuva“	2016-03-15*	Neprivaloma pateikti
16.	Partija Tvarka ir teisingumas	2016-03-14	2016-03-14
17.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	2016-03-15	Neprivaloma pateikti
18.	Politinė partija Rusų Aljansas	2016-02-29	Neprivaloma pateikti
19.	Respublikonų partija	2016-03-03	Neprivaloma pateikti
20.	Tautininkų sąjunga	2016-03-21	Neprivaloma pateikti
21.	Tautos pažangos partija	2016-03-15	Neprivaloma pateikti
22.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	2016-03-15	2016-03-15
23.	Žemaičių partija	2016-03-31	Neprivaloma pateikti

* pateikė dalį rinkinio

Pateikti finansinių ataskaitų rinkiniai, priedai, auditorių ataskaitos dėl pastebėtų faktų 2016-03-15 buvo paskelbti VRK interneto svetainėje. Informacija atnaujinama gavus naujai teikiamus ar patikslintus dokumentus.

Teisingumo ministerijos 2016-03-03 rašte Nr. (1.18)7R-1813 (VRK registruota 2016-03-03 Nr. 1-262(1.5) pateiktas sąrašas politinių partijų, kurios Teisingumo ministerijai iki 2016 m. kovo 1 d. pateikė narių sąrašus ir šie sąrašai atitinka PPI reikalavimus. Sąraše nurodytos 23 politinės partijos. Iš nurodytų politinių partijų 2015 metų finansinių ataskaitų rinkinių nepateikė Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija (2014 metų finansinių ataskaitų rinkinį pateikė pavėluotai) ir Politinė partija „Lietuvos sąrašas“ (2014 metų rinkinys taip pat nepateiktas).

Respublikonų partija ir Tautos pažangos partija pateikė finansinių ataskaitų rinkinius, nors Teisingumo ministerijai nebuvo pateikusios savo narių sąrašų.

Peržvelgus pateiktus finansinių ataskaitų rinkinius nustatyta:

1. **Dėl pirminio finansinių ataskaitų rinkinių patikrinimo.** Nustatyta, kad yra nesutapimų suminėse eilutėse, neteisingai susumuota, užpildytos ne visos suminės eilutės, ataskaitos pateiktos naudojant nebegaliojančias ataskaitų formas. 2016 m. kovo 7–23 dienomis el. paštu buvo kreiptasi į 10 partijų dėl aritmetinių klaidų finansinių ataskaitų rinkiniuose ir kitų neatitikimų. Vėliau

finansinių ataskaitų rinkinius pateikusios politinės partijos taip pat el. paštu informuotos apie aritmetines klaidas ar kitus neatitikimus.

2. Dėl valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo. 2015 m. valstybės biudžeto asignavimai išmokėti 9 politinėms partijoms, bendra suma – 5 502 491 Eur.

Daugiausia valstybės biudžeto asignavimų (25,03 proc. ir 18,93 proc. visų išlaidų) 2015 metais panaudota Paslaugų teikimo išlaidų padengimui ir Politinių kampanijų finansavimo išlaidų padengimui. Ataskaitose 5 politinės partijos („Drąsos kelias“ politinė partija, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai), Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis, Partija Tvarka ir teisingumas, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai) nurodė 2015 metais panaudoję daugiau negu gavo valstybės biudžeto asignavimų.

VRK 2016 m. vasario 4 d. sprendimu Nr. Sp-13 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos 2012 m. birželio 12 d. sprendimo Nr. Sp-78 „Dėl Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos formos bei jos užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ nežymiai pakeitė tvarkos aprašą ir valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos formoje pakeitė naudojamą valiutą litus į eurus.

Pagal Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo 13.5.9 papunktį, *„Kitos paslaugos, susijusios su politinės partijos įstatuose numatyta veikla, nurodomos išlaidos paslaugoms, susijusioms su politinės partijos įstatuose numatyta veikla. Jeigu kitų paslaugų išlaidos sudaro daugiau kaip 50 procentų paslaugų teikimo išlaidų (4.6 eilutė) arba yra daugiau kaip 5 000 eurų, įterpiamos papildomos eilutės ir nurodomos konkrečios paslaugos ir išlaidos“*. Prieš pakeitimą buvo nustatyta, kad reikia nurodyti konkrečias paslaugas ir išlaidas, kai 4.6 eilutėje nurodyta daugiau kaip 10 000 Lt paslaugų išlaidų.

Pateiktose ataskaitose 7 politinės partijos (Darbo partija, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai), Lietuvos socialdemokratų partija, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, Partija Tvarka ir teisingumas, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai) straipsnyje „Kitos paslaugos, susijusios su politinės partijos įstatuose numatyta veikla“ papildomose eilutėse detalizavo išlaidas kitoms paslaugoms (nuo 24 922 iki 129 704 Eur): (daugiausia kitų paslaugų išlaidų skirta reklamai, partijos renginių organizavimui, tarptautinio nario mokesčiui sumokėti, buhalterinės apskaitos paslaugos, rinkimų skolų apmokėjimui).

2.1. Tarptautinio nario mokesčiui: Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) nurodė, kad dalyvavimui tarptautinių organizacijų veikloje išleido 12 206 Eur, Lietuvos socialdemokratų partija tarptautiniam nario mokesčiui sumokėti išleido 33 535 Eur.

2.2. Įvairiems renginiams: Lietuvos socialdemokratų partija 53 435 Eur (LSDP suvažiavimas, LSDP sąskrydis, LSDP šventė kovo 8-osios proga, dalyvavimas knygų mugėje); Darbo partija renginių organizavimui išleido 38 181 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis

sąskrydžio ir renginių organizavimui išleido 42 436 Eur, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai renginių organizavimui išleido 64 712 Eur.

2.3. Politinės kampanijos skolų apmokėjimui. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitoje išlaidų kitoms paslaugoms eilutėje nurodė, kad 113 356 Eur pervesta į atsiskaitomąją sąskaitą 2015 m. politinių kampanijų skoloms apmokėti. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad PPI 19 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad „*Politinės partijos šio įstatymo 20 straipsnyje nustatyta tvarka gautus valstybės biudžeto asignavimus privalo laikyti ir mokėjimus atlikti iš valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos, išskyrus atvejus, kai šios lėšos yra naudojamos politinės partijos politinei kampanijai finansuoti.*“ Todėl politinių kampanijų skolų apmokėjimas turi būti atliktas iš valstybės biudžeto asignavimų sąskaitos ir išlaidos nurodytos valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos 4.7 eilutėje „Politinės partijos politinės kampanijos skolų apmokėjimas“.

2.4. Lietuvos socialdemokratų partija valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitoje išlaidų kitoms paslaugoms eilutėse detalizavo išlaidas, dėl kurių iš eilutės pavadinimo neaišku, ar buvo įsigytas turtas, ar pirktos paslaugos: LSDP palapinės – 7 400 Eur, suvenyrai jubiliatams – 6 700 Eur, LSDP atributika – 3 500 Eur.

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai ir Lietuvos socialdemokratų partijai parengti paklausimai dėl informacijos Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitoje patikslinimo.

3. **Dėl gyventojų pajamų mokesčio.** Valstybinė mokesčių inspekcija (VRK registruota 2016-02-12 Nr. 1-196(7.9), atsakydama į VRK raštą, pateikė informaciją, kad 2015 metais 30 politinių partijų pervedė 898 231 Eur gyventojų pajamų mokesčio. Palyginus VMI pateiktus duomenis apie politinėms partijoms pervestas lėšas pagal gyventojų pateiktus prašymus su partijų aiškinamuosiuose raštuose pateikta informacija neatitikimų nenustatyta. Pagal pateiktus aiškinamuosius raštus 2015 metais politinės partijos gavo 888 533 Eur joms savanoriškai skirtos gyventojų pajamų mokesčio dalies (8 partijų – Politinė partija „Lietuvos sąrašas“, Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija, Lietuvos socialdemokratų sąjunga, Socialistinis liaudies Frontas, Tautos vienybės sąjunga, Demokratinė darbo ir vienybės partija, Žemaitijos partija, Smulkaus ir vidutinio verslo partija – nepateikusių finansinių ataskaitų rinkinių 1 proc. dydžio sumokėto metinio pajamų mokesčio dalis – 9 698 Eur). Pagal pateiktus aiškinamuosius raštus 2014 metais politinės partijos gavo 750 610 Eur, 2013 metais – 796 927 Eur (pastarųjų metų gautos sumos litais perskaičiuotos į eurus).

4. **Dėl nario mokesčio.** 15 politinių partijų narių mokesčių registracijos žurnaluose nurodė gavę pajamų iš nario mokesčių, bendra suma – 677 532,09 Eur. 8 partijos savo aiškinamuosiuose raštuose nurodė, kad 2015 metais nerinko partijos narių mokesčių.

Politinės partijos narių mokesčių registracijos žurnalas pildomas VRK informacinėje sistemoje. 14 politinių partijų užpildė ir patvirtino partijos narių mokesčių registracijos žurnalus. Tautininkų sąjunga partijos narių mokesčių registracijos žurnalo VRK informacinėje sistemoje nepildė. Apie prievolę užpildyti buvo informuoti Finansinių atskaitų rinkinio pateikimo metu, tai yra kovo 21 d.

Partijos, nurodžiusios gavusios nario mokesčio:

Eil. Nr.	Politinė partija	Mokėtojų skaičius	Suma, Eur	Nario mokesčio vidutinis dydis, Eur
1.	Lietuvos socialdemokratų partija	14 611	38 1846,80	26,13
2.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	3 677	59 007,98	16,05
3.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	8 376	47 324,13	5,65
4.	Darbo partija	2 537	43 401,35	17,11
5.	Partija Tvarka ir teisingumas	2 525	41 257,97	16,34
6.	Lietuvos žaliųjų partija	45	38 822,55	862,72
7.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija	1 000	35 020,89	35,02
8.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	613	11 147,66	18,19
9.	Tautininkų sąjunga	30	9 438,57	314,62
10.	Lietuvos liaudies partija	14	4 351,80	310,84
11.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	33	2 966,58	89,90
12.	Politinė partija Rusų Aljansas	2	2 305,00	1 152,50
13.	Respublikonų partija	4	278,04	69,51
14.	Lietuvos pensininkų partija	17	195,00	11,47
15.	„Drąsos kelias“ politinė partija	12	167,77	13,98
	Iš viso	33 496	677 532,09	20,23

PPĮ nurodyta, kad partijos narys gali sumokėti nario mokestį, neviršijantį 20 paskelbto praėjusių kalendorinių metų ketvirto ketvirčio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio, tai yra leistinas nario mokesčio dydis 2015 metais buvo 14 300 Eur. 2015 metais nustatytas maksimalus leistinas nario mokesčio dydis nebuvo viršytas.

Iš viso partijos narių mokestį mokėjo 33 496 partijų nariai. Vidutinis nario mokesčio dydis 2015 metais buvo 20 Eur. 6 300 partijų narių sumokėjo nario mokesčių, viršijančių arba lygų vidutiniam nario mokesčio dydžiui, iš viso tokių mokesčių partijos surinko 11 530,07 Eur.

Partijos nurodė nepriėmusios 6 787 Eur nario mokesčių, iš kurių 6 411 Eur sugrąžino sumokėjusiems asmenims ir 376 Eur pervedė į valstybės biudžetą.

Daugiau kaip 10 000 Eur buvo sumokėta dviejų partijos narių mokesčiai: juos sumokėjo du Lietuvos žaliųjų partijos nariai atitinkamai 13 200 Eur ir 13 000 Eur. Nuo 3 000 iki 10 000 Eur buvo sumokėti trys nario mokesčiai: 4 986,56 Eur sumokėjo Lietuvos žaliųjų partijos narys, 4 340

Eur – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos narys ir 4 003,48 Eur – Partijos Tvarka ir teisingumas partijos narys.

Pagal PPI, jeigu bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma per metus viršija 360 Eur, politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas. Bendra politinės partijos nario mokesčio politinei partijai suma per metus negali viršyti 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų.

2015 metais partijos nario mokesčių suma, per metus viršijančią 360 Eur, kai politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas, pervedė 190 politinių partijų narių, iš viso 175 242,34 Eur. Daugiausia partijos nario mokesčių, kurių suma per metus viršija 360 Eur, surinko Lietuvos socialdemokratų partija – 105 Lietuvos socialdemokratų partijos nariai sumokėjo 63 842 Eur ir 26 Partijos Tvarka ir teisingumas nariai sumokėjo 29 533 Eur.

Registruojant nario mokesčius, informacinė sistema sudaro galimybę patikrinti, ar per 360 Eur per metus sumokėjęs narys yra deklaravęs pajamas ir ar jo sumokėtų nario mokesčių suma neviršija 10 procentų deklaruotų pajamų. Gavus atsakymą, nepriimtini mokesčiai nepriimti (grąžinti ar pervesti į valstybės biudžetą). Per 360 Eur sumokėjusių narių mokesčiai priimti tik iš tų narių, kurie deklaravo pajamas, ir sumokėtas nario mokestis neviršijo 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų.

VRK, patikrinusi informacinėje sistemoje partijos narių mokesčių žurnalo pildymo duomenis, nustatė, 1 281 nario mokesčių atvejus (bendra suma 17 651,92 Eur), dėl kurių gauti atsakymai iš Teisingumo ministerijos, kad asmenys, sumokėję nario mokestį, nepriklauso nurodytai partijai. Iš jų 286 atvejais (suma – 3 838,84 Eur) buvo nurodytos pastabos, kodėl iš Teisingumo ministerijos buvo gautas atsakymas, kad asmuo nepriklauso nurodytai partijai (narys išstojęs iš partijos, miręs, narys dar nedeklaruotas Teisingumo ministerijai ir kt.), dėl likusių 995 atvejų (iš viso 5 partijų) nėra pateikti paaiškinimai, kodėl iš Teisingumo ministerijos buvo gautas atsakymas, kad asmuo nepriklauso nurodytai partijai.

Politinės partijos privalo kiekvienais metais, ne vėliau kaip iki kovo 1 dienos ir ne vėliau kaip iki spalio 1 dienos, pateikti Teisingumo ministerijai savo politinės partijos narių sąrašą. Teisingumo ministerija VRK informacinei sistemai pateikia atsakymą, ar asmuo priklauso nurodytai partijai paklausimo momentu. Dalis nario mokesčių registruojami pavėluotai (praėjus keliems mėnesiams po gavimo), taip pat dėl reto duomenų atnaujinimo kai kuriais atvejais gali būti gaunami atsakymai iš Teisingumo ministerijos, kad asmenys nepriklauso nurodytai partijai, nors jie yra (buvo) partijos nariai mokesčio mokėjimo metu. Vadovaujantis Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinta VRK 2016 m. vasario 4 d. sprendimu Nr. Sp-16 „Dėl Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“) 25 punktu „Gavus Teisingumo

ministerijos atsakymą, kad partijos mokesčių sumokėjęs asmuo nėra partijos narys, už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo gali priimti nario mokesčių, jei įsitikina, kad tas asmuo yra (mokesčio mokėjimo metu buvo) politinės partijos narys. Tokiu atveju skiltyje „Pastabos“ nurodomas nario mokesčio priėmimo pagrindas“. Taigi, jeigu atsakymas iš Teisingumo ministerijos dėl asmens narystės nurodytai partijai gaunamas neigiamas, finansininkas VRK informacinėje sistemoje turėtų nurodyti paaiškinimą, kodėl nario mokesčiai priimamas.

Šiuo metu planuojama VRK informacinėje sistemoje sudaryti galimybę patikrinti, ar asmuo nario mokesčio mokėjimo momentu priklausė nurodytai partijai (reikalingi pakeitimai ir Teisingumo ministerijos informacinėje sistemoje). Taip pat naujoje VRK sistemoje negalima priimti nario mokesčio nesutikrinus su Teisingumo ministerija, ar asmuo priklauso nurodytai partijai.

5. Dėl finansinių įsipareigojimų. 17 politinių partijų savo balansuose nurodė turinčios finansinių įsipareigojimų. Mokėtinų sumų ir įsipareigojimų bendra suma – 2 893 341 Eur (2014 metais buvo 2 232 130 Eur, 2013 m. – 1 053 973 Eur), iš jų 2 270 900 Eur, arba 78 proc., sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. Didžiausią trumpalaikių įsipareigojimų dalį 1 860 054 Eur, arba beveik 64 proc., sudaro finansinės skolos.

Aiškinamojo rašto prieduose 3 partijos nurodė gavusios paskolas iš bankų. Bendra paskolų suma – 822 840 Eur (2014 m. – 1 101 652 Eur, 2013 m. – 548 487 Eur).

6. Dėl sąnaudų darbuotojų išlaikymui. 13 politinių partijų Veiklos rezultatų ataskaitose nurodė sąnaudas darbuotojų išlaikymui. Visos politinės partijos, kurios Veiklos rezultatų ataskaitose nurodė sąnaudas darbuotojų išlaikymui, aiškinamuosiuose raštuose taip pat nurodė darbuotojų skaičių.

7. Dėl tiesiogiai ar netiesiogiai su politinėmis partijomis susijusių asmenų. VRK 2016 m. vasario 4 d. sprendimu Nr. Sp-12 patvirtino Rekomendacijas dėl politinių partijų finansinių ataskaitų rinkinio ir jo priedų pateikimo, kurių 12.1.2 papunkčiu rekomendavo aiškinamajame rašte nurodyti „tiesiogiai ar netiesiogiai su politine partija susijusius ar kitaip politinės partijos kontroliuojamus juridinius asmenis, taip pat juridinius asmenis, kurių steigėjas (vienas iš steigėjų) yra politinė partija.“ Pateiktuose aiškinamuosiuose raštuose 20 politinių partijų nurodė neturinčios, kitos nenurodė.

8. Dėl nepriklausomo patikrinimo. Pagal PPI 23 straipsnį, politinės partijos, per kalendorinius metus gavusios daugiau kaip 200 VMDU dydžio (2015 m. tai sudarė 143 000 Eur) pajamų, privalo VRK pateikti ir auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų.

Pagal PPI 24 straipsnio 2 dalies 2 punktą, VRK, suderinusi su Lietuvos auditorių rūmais, tvirtina techninę užduotį politinės partijos patikrinimą atliekančioms audito įmonėms, nustatydamą auditoriaus atliekamo darbo mastą. VRK, suderinusi su Lietuvos auditorių rūmais (2015-12-16

raštas Nr. 1.9-S1666), 2015 m. gruodžio 16 d. sprendimu Nr. Sp-328 patvirtino Politinės partijos patikrinimo techninę užduotį, kuri buvo žymiai papildyta politinės partijos nario mokesčio kontrole. Techninėje užduotyje nustatyta, kad auditoriaus, atlikęs auditą ir patikrinimą, parengia išvadą, kurioje pareiškia savo nuomonę apie audituotas finansines ataskaitas. Iš 9 pateiktų nepriklausomo auditorių išvadų dėl vienos partijos finansinių ataskaitų rinkinio pateikta sąlyginė nuomonė ir 3 politinėms partijoms pateikti pastebėjimai dėl nario mokesčio apskaitos. 5 partijoms pastabų nepateikta.

8.1. Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų patikrinimą atliko UAB „Audito svarba“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateikta sąlyginė nuomonė, kurios pagrindu nurodoma *„Partijos balanse per vienerius metus gautinų sumų straipsnyje apskaitoma 357 473 EUR gautina suma, kurios atgavimas, mūsų nuomone, yra abejotinas. Mes negavome duomenų, kurie leistų mums pagrįstai įsitikinti, ar ši suma bus atgauta, ar bus priimtas kitas sprendimas. Todėl negalėjome įvertinti ar dėl galimo nuvertėjimo būtų reikalingi 2015 m. gruodžio 31 d. finansinėse ataskaitose atspindėtų per vienerius metus gautinų sumų ir 2015 metų rezultato koregavimai“*. Ši pastaba buvo nurodyta ir ankstesniais metais (gautina suma ta pati).

8.2. Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio patikrinimą atliko UAB „Audito sprendimai“. Nepriklausomo auditoriaus ataskaitoje dėl pastebėtų faktų priede nurodytas vienas atvejis, kai politinė partija priėmė nario mokesį (1 000 Eur), kuris viršija 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų. 2016-03-24 VRK kreipėsi į Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdį dėl minėto mokesčio. 2016-03-25 gautas atsakymas, kad mokesčio suma, kuria viršijama 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų, 2016-03-15 grąžinta mokesį sumokėjusiam asmeniui, pateiktas banko išrašas, patvirtinantis grąžinimą. Mokesčio grąžinimas užregistruotas 2015 m. partijos narių mokesčių žurnale.

Nepriklausomo auditoriaus ataskaitoje dėl pastebėtų faktų priede nurodyta, kad Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio įgalioti asmenys visada patikrina, ar nario mokesį sumokėjęs asmuo yra partijos narys. Esant poreikiui, nario mokesčio mokėtojui netiksliai ar nepilnai nurodžius jį identifikuojančius duomenis, juos įgaliotieji asmenys tikrino, tikslino. 2015 metais užfiksuoti septyni duomenų tikslinimo atvejai, bendrai 86 Eur sumai ir vienas atvejis 6 Eur sumai, kai duomenų identifikavimas ir priskyrimas konkrečiam nario mokesčio mokėtojui neįmanomas dėl mokėtojo duomenų nebuvimo. Įvertinus tai, kad Teisingumo ministerijai teikiamai informacijai apie politinių partijų narių skaičių nustatytas pusmetinis ataskaitų teikimo periodiškumo ciklas, asmenys, pateikę prašymus tapti bei tapę Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio nariais, atitinkamai ir sumokėję nario mokesį, įgaliotai institucijai teikiamose ataskaitose nėra nurodomi kaip asmenys, priklausantys nurodytai partijai. Tokių asmenų 2015 metų pabaigoje buvo 104. Auditorių nuomone,

formaliuoju požiūriu tokie asmenys yra politinės partijos nariai ir jų sumokėtas nario mokestis traktuotinas kaip partijos nario mokestis.

Vadovaujantis Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo 25 punktu, gavus neigiamą atsakymą iš Teisingumo ministerijos, už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo gali priimti nario mokestį, jei įsitikina, kad tas asmuo yra (mokesčio mokėjimo metu buvo) politinės partijos narys. Tokiu atveju skiltyje „Pastabos“ nurodomas nario mokesčio priėmimo pagrindas. VRK patikrinus nurodytus 104 atvejus, kurių bendra nario mokesčių suma 1 002,87 Eur, dėl kurių gauti atsakymai iš Teisingumo ministerijos, kad asmenys nepriklauso nurodytai partijai, nustatyta, kad dėl 26 atvejų, kurių suma – 207,96 Eur, yra pateiktos pastabos, kodėl iš Teisingumo ministerijos buvo gautas atsakymas, kad asmuo nepriklauso nurodytai partijai (narys išstojęs iš partijos, miręs, narys dar nedeklaruotas Teisingumo ministerijai ir kt.), dėl likusių 78 atvejų nėra pateiktų paaiškinimų, kodėl iš Teisingumo ministerijos buvo gautas atsakymas, kad asmuo nepriklauso nurodytai partijai.

8.3. UAB „Jungtinė auditorių kontora“ patikrino Darbo partijos 2015 m. finansinių ataskaitų rinkinį. Nepriklausomo auditoriaus ataskaitoje dėl pastebėtų faktų priede nurodyta, kad nebuvo patikrinta, ar yra pajamų ir turto nedeklaravusių politinės partijos narių ir ar politinė partija priėmė nario mokesčių, viršijančių 10 proc. partijos nario deklaruotų pajamų už praėjusius kalendorinius metus, kurių bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma daugiau kaip 360 Eur. Auditorius paaiškino, kad prievolė deklaruoti pajamas ir turtą atsiranda po Ataskaitos apie faktinius pastebėjimus pateikimo.

Pagal PPI 19 straipsnio 4 dalį *„Bendra politinės partijos nario mokesčio politinei partijai suma per metus negali viršyti 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų.“*

Taigi, atsižvelgiant į pirmiau nurodytą straipsnį, 2015 metais partijos narių sumokėtus nario mokesčius, kurių bendra suma per metus viršija 360 Eur, privaloma tikrinti su 2014 metų turto ir pajamų deklaracija, kad partijos narys būtų deklaravęs savo turtą ir pajamas ir nebūtų viršyta 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų.

VRK patikrinus Darbo partijos narių mokesčių žurnalą, nustatyta, kad dėl visų partijos narių sumokėtų nario mokesčių, kurių bendra suma per metus viršija 360 Eur (iš viso buvo gauta 17 tokių partijos nario mokesčių, kurių bendra suma – 9 922,38 Eur), buvo kreiptasi į VMI patikrinti, ar partijos narys yra deklaravęs savo turtą ir pajamas ir kad nebūtų viršyta 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų. Visi patikrinti mokesčiai priimtini. Dėl visų gautų narių mokesčių buvo kreiptasi į Teisingumo ministeriją patikrinti, ar asmuo yra partijos narys.

8.4. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos patikrinimą atliko UAB „Main financial solutions“. Nepriklausomo auditoriaus ataskaitoje dėl pastebėtų faktų priede nurodyta, kad 2015 metais Politinės partijos narių mokesčių registracijos žurnale, pastabų skiltyje yra dvi pastabos, kad asmenys nepriklauso nurodytai partijai. VRK, patikrinsi Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos narių mokesčių registracijos žurnalą, nustatė, kad tik dėl vieno sumokėto nario mokesčio buvo gautas atsakymas iš Teisingumo ministerijos, kad asmuo kreipimosi metu nepriklausė nurodytai partijai. Tačiau nustatyta, kad mokesčio mokėjimo metu asmuo buvo nurodytos partijos narys, tik kreipimosi į Teisingumo ministeriją metu jau buvo išstojęs iš partijos.

9. **Dėl VRK tikrinimų apimties.** Pagal PPI 25 straipsnio 2 dalį, politinių partijų, per kalendorinius metus gavusių mažiau negu 200 VMDU dydžio pajamų sumą, patikrinimą organizuoja VRK. 2012 metais buvo patikrinta 19 politinių partijų 2011 m. finansiniai ataskaitų rinkiniai, 2013 metais – 7 (naujai susikūrusių ar tų, kurios netikrintos 2012 metais). 2014 metais tikrintos Lietuvos socialdemokratų sąjunga ir Tautininkų sąjunga. 2015 metais patikrintos 4 politinės partijos: Lietuvos žaliųjų partija, Tautos pažangos partija, Lietuvos rusų sąjunga, Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“.

2016 metais siūloma patikrinti 2 partijas. Politinė partija Lietuvos liaudies partija dar niekada netikrinta (2012 metais tikrino auditas), kitą partiją galima parinkti burtais arba pagal Aiškinamajame rašte nurodytas gautas didžiausias pajamas.

Partijos, gavusios mažiau negu 200 VMDU (2015 m. tai sudarė 143 000 Eur) dydžio pajamų:

Eil. Nr.	Partija	Nario mokesčiai	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į einamąją banko sąskaitą	Lėšos iš nuosavybės teise priklausančio turto valdymo ir disponavimo juo	1 proc. GPM	Kitos lėšos	Iš viso	VRK tikrinta
1.	Lietuvos žaliųjų partija	38 823			9 598		48 421	2012 m., 2015 m.
2.	Tautininkų sąjunga	9 439			5 298		14 737	2014 m.
3.	Politinė partija Rusų Aljansas	2 305	1 221		1 610	6 769	11 905	2012 m.
4.	Respublikonų partija	278	6 059		246		6 583	2012 m.
5.	Lietuvos liaudies partija	4 352			863		5 215	Ne, 2012 m. auditas
6.	Partija „Jaunoji Lietuva“*		2 878		1 287		4 165	2012 m., 2013 m.

Eil. Nr.	Partija	Nario mokesčiai	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į einamąją banko sąskaitą	Lėšos iš nuosavybės teise priklausančio turto valdymo ir disponavimo juo	1 proc. GPM	Kitos lėšos	Iš viso	VRK tikrinta
7.	Emigrantų partija		3 902		71		3 973	2013 m.
8.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“				3 699		3 699	2015 m.
9.	Lietuvos centro partija				1 208	2 047	3 255	2012 m.
10.	Lietuvos rusų sąjunga				2 930		2 930	2012 m., 2015 m.
11.	Tautos pažangos partija			1 982	156		2 138	2012 m., 2015 m.
12.	Žemaičių partija		682		212	92	986	2012 m.
13.	Lietuvos pensininkų partija	195			585		780	2012 m.
14.	Kovotojų už Lietuvą sąjunga*						0	2012 m.

*- pateiktas nepilnas Finansinių ataskaitų rinkinys.

SIŪLOMA:

Nustatyti politinių partijų, 2015 metais gavusių mažiau negu 143 000 Eur pajamų, pateiktų finansinių ataskaitų rinkinių tikrinimo apimtį.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Laima Lazauskienė

Vyriausiasis specialistas

Kajus Vaškys